

YLÖJÄRVI

Kirjastopalvelut

Hyvinvointilautakunta 19.8.2025 §100

Liite nro 8

Laki yleisistä kirjastoista 1492 / 2016

Yleisen kirjaston tehtävänä on

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin
- 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa
- 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta
- 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon
- 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan
- 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua

Taustatietoa Suomen kirjastoista

- Vahvasti verkottunut
- Paljon yhteistä materiaalia kirjastot.fi kaikkien saatavilla
- Yhteinen tilastotietokanta vuodesta 1999 [Suomen yleisten kirjastojen tilastot](#)
- Kirjastokaista [Kirjastokaista – Kirjailijahaastatteluja, lukuvinkkejä ja näkökulmia kirjastoon. Tietoa, inspiraatiota ja oppia. Katso ja kuuntele - avoinna aina ja kaikille. – Kirjastokaista](#)
- Avit aktiivisina toimijoina tuntevat kentän
- Yleisten Kirjastojen Neuvosto YKN [Yleisten kirjastojen neuvosto | Kirjastot.fi](#)
- Alueelliset kehittämiskirjastot, täällä AKePiKe (Alueellinen Kehittämiskirjasto Pirkanmaa-Keski-Suomi)
- PIKI-kirjastoon kuuluvat kaikki Pirkanmaan kirjastot

Ylöjärven kappelissa perustettiin k. v. 1869. Perustaja: kappalainen A. Sadenius. Pantu toimeen rippilasten ja seurakuntalaisten rahan-antimilla ja kirjalahjoilla. Kirjaston hyväksi on saatu 211 m:kaa 65 p:ä, jotka kokosi Ylöjärven kappalainen E. W. Tamlander vainaja vv. 1856—1866 rippilapsilta. Sanotut varat ovat nyt vasta saadut siitä syystä, että pastori Tamlanderin kuoleman jälkeen (1866) syntyi riita hänen omaisuudestaan, johon sanotut rahatkin olivat tiliä tekemättä — sekoitetut. Kirjastossa on nykyään 70 nidosta. Lainausta on maksuton. Sääntöjä ei ole. Kirjaston raha-arvo on 300 à 400 m:n vaiheilla.

Kirjaston-hoitaja: kappalainen A. Sadenius ja nykyään lukkari K. Lindell, palkkiotta.

Keskeisiä tietoja Ylöjärven kirjastosta

Toimipisteet

Pääkirjasto Leija

Kirjastoauto Reppu

Viljakkalan lähikirjasto

Kurun lähikirjasto

Henkilöstöä 21 vakituista työntekijää, 1 määräaikainen osa-aikainen

Tilastoja 2024

Lähes 695 000 lainaa. Toiseksi paras tulos Ylöjärvellä 25 vuoteen

218 000 fyysistä käyntiä 6,5 / asukas

12 430 aukiolotuntia

20,63 lainaa / asukas (Suomessa keskimäärin 15,33 lainaa / asukas)

Kulut 62,07 e / asukas (Suomessa keskimäärin 65,74 e / asukas)

Kirjastojen aukioloajoista

Palveluaika	Henkilökunta on paikalla palvelemassa
Itsepalveluaika	Ulko-ovet ovat auki, kirjastossa voi asioida omatoimisesti, henkilökunta paikalla muualla kirjastossa omissa töissään Käytössä Leijassa ma-pe klo 9-10 ja Kurussa osan päivästä
Omatoimikäyttö	Ulko-ovet ovat kiinni, sisään pääsee kirjastokortilla ja PIN-koodilla Henkilökuntaa ei ole paikalla Käytössä Kurun ja Viljakkalan kirjastoissa

Kirjaston henkilöstöstä

Yhteensä 21 vakituista työntekijää

- Kirjastotoimenjohtaja (yliopistotutkinto)
- Vastaava kirjastonhoitaja, lähiesihenkilö (korkeakoulututkinto)
- 9 kirjastonhoitajaa (korkeakoulututkinto)
- 9 kirjastovirkailijaa (ammattillinen tutkinto)
- 2 kirjastoautonkuljettaja-virkailijaa (ammattikuljettajan ja virkailijan pätevyydet)
- Kirjasto tarjoaa harjoittelupaikkoja tettiäisille ja kirjastoalan opiskelijoille
- Kirjaston johtamisjärjestelmä uudistettiin syksyllä 2024 eläköitymisen yhteydessä. Näin saatiin lähiesihenkilö (vastaava kirjastonhoitaja).
- Nyt kirjastolla, nuorisopalveluilla ja liikuntapalveluilla on samanlainen johtamisrakenne. Päälliköiden aikaa on vapautunut lähiesihenkilötyöstä suunnitteluun ja kehittämiseen.

"Kehitymme muuttuvan kaupungin mukana"

Lainaus "Helsingin kaupunginkirjaston suunta 2033" -asiakirjasta

Kirjaston palveluverkon arviointi uusien asuinalueiden myötä

Tarvitaan innovatiivisia tapoja järjestää kirjastopalvelut

- Leijapuisto on mahdollisuus luoda yhteisöllisyyttä uuden asuinalueen ja kirjaston välille
- Teivo-Mäkkylä, tulossa noin 5000 uutta asukasta
- Vuorentausta, tulossa noin 1000 uutta asukasta
- Vertailun vuoksi: Kurussa ja Viljakkalassa on molemmissa noin 2300 asukasta

Näkökulmia

- Kirjasto yhteisöllisyyden luoja
- Kirjasto kaikenlaisten kulttuuritapahtumien paikkana
- Kirjastoauton mahdollisuudet

Puhuttiin
Salamiästä

CD-levyt

T&E Käsikirja
T&E Ohjeet
T&E ja muut materiaalit

Kaikkien lukutaitojen edistäminen

- **Kaikki lukutaidot** - monilukutaito - tarkoittaa erilaisten tekstien sujuvaa lukemista, ymmärtämistä ja tulkintaa sekä niiden tuottamista ja arvottamista.
- Lukutaitojen tekstikäsitykseen kuuluu kirjoitettua ja puhuttua tekstiä, joka voi sisältää graafeja, merkkejä, kuvaa tai ääntä tai niiden yhdistelmiä yhdistettyjä staattiseen tai liikkuvaan kuvaan. Meitä ympäröivät tekstit ovat yhä useammin digitaalisia.
- Monilukutaito on kimppu erilaisia kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa kehittäviä tekstitaitoja, jotka auttavat ihmistä hallitsemaan ympäristöään.
- Kirjaston kannalta **kaikkien lukutaidot** tarkoittaa myös kaikkia kohderyhmiä ns. vauvasta vaariin.
- Kirjastolla on kyse kaikenikäisten lukemaan innostamisesta ja ns. perinteisen lukutaidon edistämisestä ja vahvistamisesta sekä lähinnä aikuisasiakkaiden digituesta ja –opastuksesta.

Kaikkien lukutaitojen edistäminen kirjastossa

Varhaiskasvatus

- **Kulttuurikude** on kulttuuripalvelujen, varhaiskasvatuksen ja kirjastopalvelujen yhteinen kulttuurikasvatussuunnitelma
- Tarinalaatikoita (toiminnallisia esine- ja kirjalaatikoita) päiväkodeille ja kirjastokäyntejä

Perusopetus

- Kirjastonkäytönopetusta tarjotaan systemaattisesti kaikille Ylöjärven koulujen 3. ja 7. luokille.
- Kirjavinkkausta tarjotaan Ylöjärven koulujen 2. ja 5.-luokkalaisille ja sekä resurssien mukaan yläkoululaisille.
- Lisäksi mm. lukudiplomit jokaiselle luokka-asteelle, kirjasarjat ja lukupiirikirjat.

Toinen aste

- Valolla on oma informaatikko, joka ei ole kaupunginkirjaston työntekijä. Yhteistyötä tarvittaessa.

Aikuiset

- Lukupiiri, kaikille avoin
- Kirjailijavieraita ja muita kirjallisuustapahtumia
- Mukanetin digiopastus ja kirjaston henkilöstön antaman digiopastus
- **Haaste:** Kuinka tavoitetaan syrjäytyneet ja syrjäytymisvaarassa olevat?

Kansallinen e-kirjasto

- Kansalliskirjaston alaisuudessa toimiva, kuntien rahoittama kokonaisuus e-kirjoja, e-äänikirjoja ja e-aikakauslehtiä
- Kattaa käytännössä kaikki manner-Suomen kirjastot
- Tarjoaa kaikille samat e-kirjastopalvelut asuinkunnasta riippumatta
- Otettiin käyttöön 2024 keväällä, isot kustantajat mukaan syksyllä 2024
- Kulut 0,70 e / asukas / vuosi vielä vuonna 2026

Muita kirjaston tarjoamia e-palveluja ovat mm. elokuvapalvelu Cineast ja sanomalehtipalvelu E-press

Lukutaitostrategioilla systemaattisuuteen

- Kansallinen lukutaitostrategia 2030

[Kansallinen lukutaitostrategia 2030 | Opetushallitus](#)

- Avin Peruspalveluarviointi 2023

[Lukutaitostrategia ja lukemisen edistäminen yleisten kirjastojen toiminnassa](#)

- Suomen Kirjastoseuran suositus lukutaitotyöstä yleisissä kirjastoissa

[Suositus lukutaitotyöstä yleisissä kirjastoissa – Suomen kirjastoseura](#)

Kohti paikallista Ylöjärven lukutaitostrategiaa

Perusopetus on yhdessä kirjaston kanssa anonut Opetushallitukselta hankeavustusta paikallisen lukutaitostrategian luomiseksi. Avustusta ei saatu. Nyt mietinnässä seuraavat askeleet.

On tärkeää saada Ylöjärvelle kaikkia ikäluokkia ja kaikkia lukutaitoja koskeva paikallinen lukutaitostrategia ja että se tulee **osaksi Ylöjärven kaupungin strategiaa**.

- Monipuolisten lukutaitojen merkitys kaikessa elämänhallinnassa ja pärjäämisessä
- Lukutaito ehkäisemässä syrjäytymistä ja luomassa menestystä

Hyte-työ ja kirjasto

- Lukutaitotyön merkitys hyvinvoinnissa ja syrjäytymisen ehkäisyssä
- Kirjasto hyvinvointia edistävien tapahtumien yhteistyökumppanina ja paikkana
- Yhteisöllisyys ja osallistuminen (kaikki kirjaston tapahtumat ovat maksuttomia)
- Yhteistyötä vapaa-aikapalvelujen muiden toimijoiden kanssa

Kirjasto ja kolmas sektori

- Tukee kirjaston tärkeitä toimintoja
- Perustuu vapaaehtoisuuteen
- **Mukanetti** (Atk Seniorit Mukanetti ry)
 - Säännöllistä digitukea yli 55-vuotiaille
- **Lukukoirat / Karva-kaverit**
 - [Lukukoirat | Suomen Kennelliitto](#)
 - Vanhemmat voivat varata kirjastosta yksityisajan koiralle lukemiseen. Koiran tehtävä on kuunnella lukijaa. Se ei arvostele vaan kuuntelee hyväksyen kuulemansa ja antaa huomion lukijalle.
 - Todettu useissa tutkimuksissa kannustavan etenkin pieniä lapsia lukemaan ja edistävän lukutaidon kehittymistä. Koiran läsnäololla on rauhoittava vaikutus, lapset rentoutuvat ja keskittyvät lukemisen opetteluun.
- **Ylöjärven Nuorisoseura ry**
 - Eskarikassit, jo 4000 kassia valmistunut!
 - Lukemisen riemua –tapahtuma syksyisin

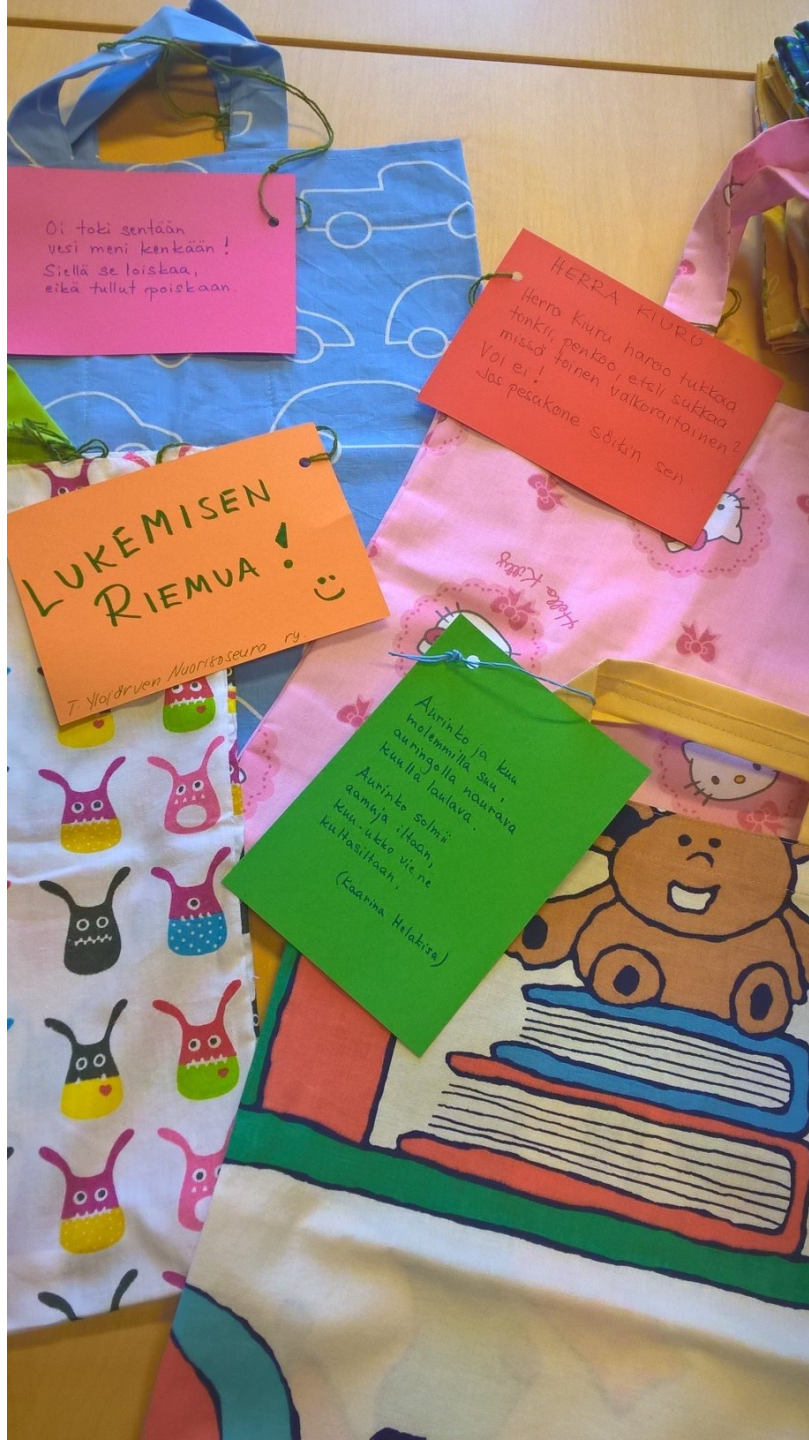
Oi toki sentään
vsi meni kentaan!
Siellä se laiskaa,
eikä tullut poiskaan.

LUKEMISEN
RIEMUA! 😊

T. Ylöjärven Nuorisoseura ry

HERRA KIURU
Herra Kiuru haroo tutkaa
tonki, penkoo, eteli sukkaa
missä toinen valkomainen?
Voi ei!
Jos pesäkone söidin sen.

Aurinko ja kuu
halemmilla sua.
aurinkolla naurava
kuukilla laulava.
Aurinko solmi
kuu-ukko vie ne
kultasillaan.
(Laanna Helaso)

Robotit ja kirjasto

Kaksi robottia, Korbotti ja Luuta, palvelevat koko PIKI-aluetta

- **Korbotti** käsittelee sähköisiä kirjastokorttihakemuksia
 - Hakemusten digitalisointi on lyhentänyt jonoja asiakaspalvelutiskeillä ja henkilökunta on pystynyt rutiinityön sijaan käyttämään aikaa asiakkaiden neuvontaan
- **Luuta** siivoaa järjestelmästä niteitä, joilla ei ole nimekkeitä
 - Kirjastojärjestelmässä on näkyvillä kirjan nimi mutta ei enää yhtään lainattavaa kappaletta -> pois

Tulevaisuuden kirjasto?

- Kaupungin mukana muuttuva
- Yhdistävä, yhteisöllinen
- Sivistyksen kivijalka
- Kaikkien lukutaitojen ja demokratian puolustaja
- Monipuolinen
- Teknologiaa hyödyntävä

Kirjastotoimenjohtaja Liisa Nikkilä
p. 050 3904619
liisa.nikkila@ylojarvi.fi
www.ylojarvi.fi

